

شرق

روزنامه

سیاست

حقوق شهروندی در دهلیز بوروکراسی اسپر نشود	صفحه ۱۰
۲سال مذاکره از منظر غرب	صفحه ۱۱
بازگشت عقلانیت وامنیت	صفحه ۱۲

نگاه
مقدورات ومحدورات دولت در همسایگی
  میرحمود موسوی   کارشناس روابط بین الملل   میرحمود موسوی   کارشناس روابط بین الملل

در سیاست خارجی هر کشور، روابط با همسایگان اولویت و اهمیت دارد. این اهمیت در تمام حوزه‌های مختلف سیاسی، امنیتی، اقتصادی و فرهنگی حوزه در میان به برطرفدارترین حوزه در میان عموم جامعه ایرانی. این دو سال، کمتر جمعی بود که در آن سختی دربرابر مذاکره هسته‌ای و رفت‌وآمدهای دیپلماتیک، ردوبدل نشود. این را اعضای تیم مذاکره‌کننده و همسایگان غیرعرب کشورمان است و می‌خواهیم از دو سال گذشته - دولت یازدهم و وضعیتی که بر این روابط حاکم بوده - ارزیابی اجمالی داشته باشیم. چند موضوع در تمام منطقه، با درجاتی متغیر، روابط را تحت‌تاثیر قرار داده‌اند. موضوع انرژی هسته‌ای و تبعات آن، به‌ویژه تحریم مؤثرترین سهم را در روابط داشته است. تحولات متعاقب بهار عربی در منطقه خاورمیانه و اختلاف دیدگاه‌های موجود، موضوع مهم دیگری است که در روابط مورد بحث، نقش تعیین‌کننده داشته است. سومین عامل، نگرش‌های مذهبی متفاوت با چاشنی تند افراط است که بسیاری از اختلافات و مشکلات در منطقه را دامن زده است. در ادامه، نگاهی اجمالی به وضعیت روابط کشورمان با همسایگان مهم غیرعرب در سال‌های اخیر خواهیم داشت. روابط کشورمان با ترکیه در چند سال اخیر به میزان زیادی تحت تاثیر تحولات سوریه و سیاست‌های مختلف دو کشور در این رابطه بوده است. هر چند اختلافات مذهبی با به عبارت دیگر دوقطبی مذهبی که در منطقه شکل گرفته، اهمیت بسیار اساسی در این روابط داشته است، اما صحنه عملی اختلاف، منازعات جاری سوریه است. به‌این نکته مهم در بستر روابط تاریخی دو کشور باید توجه کرد که با عنایت به آرمان‌های جمهوری اسلامی، حکومت ۱۲ساله حزب عدالت و توسعه بیشترین نزدیکی را با ایران در طول صد سال گذشته داشته است. رقابت‌های سالم و تعریف شده و محدود میان کشورهای مختلف، طبیعی است و حتی به نظر من، موجب تحرک بیشتر رقبا و سرعت توسعه در حوزه‌های مختلف می‌شود، اما در کنار این قضیه، به تجربه جهان نو باید توجه کرد که با عنایت به دنیای پیش‌رو و بیش‌تره نشان می‌دهد، همکاری‌های منطقه‌ای نقش اساسی در توسعه اقتصادی و فرهنگی بازی می‌کند. به عبارت دیگر درباره ترکیه، بر این باور هستم بهترین فرصت برای همکاری‌های درازمدت، در ابعاد کلان آن، در دهه اخیر در دسترس بوده است، اما متأسفانه دولت‌های نهم و دهم فاقد درک لازم سیاسی در این موضوع بوده و دولت یازدهم نیز فاقد شرایط لازم برای اصلاح سیاست‌های نادرست گذشته در این موضوع بوده است. شاید در زمانی مناسب، بتوان این هزینه‌ها را به شکل تحلیلی بیان کرد. همچنین امر مهم سودهای عظیم به‌دست‌نیامده یا از‌دست‌رفته نیز کاری است که عقلا و دولتمردان خادم به آن توجه می‌کنند و جاهلان یا مغرضان آن را نادیده می‌گیرند. وضعیت روابط با دیگر همسایه مهم، یعنی پاکستان، تفاوت‌هایی دارد. پاکستان سال‌هاست گرفتار چندین مشکل گسترده و عمیق است. حضور و فعالیت گسترده افراطی‌های داخلی و خارجی در این کشور، به‌همراه فساد و فقر، اصلی‌ترین عامل وضع نابسامان پاکستان است. این مشکلات موجب تشدید شرایط نامطلوب امنیتی، اقتصادی و فرهنگی در مناطق و استان‌های مجاور مرز کشورمان، به‌ویژه استان سیستان‌وبلوچستان می‌شود. ناتوانی دولت‌های متغیر پاکستان در اداره مشکلات ذکرشده در طول ۱۵ سال گذشته، روابط فی‌مابین را تحت تاثیر قرار داده است. البته ذکر این مطلب نباید این تصور را ایجاد کند که همه مشکلات این منطقه از خارج از کشور به داخل سرریزی می‌کند، وضعیت خود منطقه نامناسب است که نیاز به بحث مستقل دارد. در طول دو سال گذشته، دولت یازدهم تلاش‌هایی برای کاهش مشکلات داشته است، اما تا رسیدن به نتیجه مطلوب، فاصله زیادی داریم. دولت نیز به اختیارات بیشتری برای اداره مشکلات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی منطقه نیاز دارد و اما افغانستان، حکایت دیگری است. کشوری که از ۳۵ سال پیش بر اثر اتفاقات سنگینی همچون اشغال خارجی و جنگ به‌هم ریخته است. تلاش‌های مختلفی برای اداره اوضاع این مملکت صورت گرفته و قدم‌های بلندی به جلو برداشته شده است. حضور ابرقدرت‌ها و قدرت‌ها در این چند دهه بر سیاست‌های ایران در قبال مشکلات این همسایه تاثیر منفی زیادی گذاشته است. از این جمله است حضور ۱۴ساله سیاسی- نظامی آمریکا و هم‌پیمان‌هایش در این کشور که همیشه تاثیر آن در روابط فی‌مابین دیده شده است، بنابراین سایه چتر امنیتی- نظامی و ورود دستگاه‌های مختلف اطلاعاتی- امنیتی در حوزه سیاسی روابط کاملاً مشهود است. در دو سال گذشته تغییر چندانی در این روند مشاهده نشده است. به گمان من، روابط میان دو کشور ایران و افغانستان نیاز جدی به بازبینی و بازخوانی دارد. باید از نو منافع خود را تعریف کنیم. باید سیاست‌های گذشته خود را در این قضیه منصفانه و بدون ترس و تعصب بررسی کنیم.

ادامه در صفحه ۱۰

یادداشت
بازی با اعتماد مردم
  زینب اسماعیلی   روزنامه‌نگار   زینب اسماعیلی   روزنامه‌نگار

دوسال گذشت از بدل‌شدن مذاکره هسته‌ای و سیاست‌خارجی به برطرفدارترین حوزه در میان عموم جامعه ایرانی. این دو سال، کمتر جمعی بود که در آن سختی دربرابر مذاکره هسته‌ای و رفت‌وآمدهای دیپلماتیک، ردوبدل نشود. این را اعضای تیم مذاکره‌کننده و نزدیکانشان و خبرنگارانی که در این حوزه کار می‌کنند، به‌خوبی تجربه کردند. در محافل و جمع‌های زیادی از واقعی تا مجازی درباره روند پیشرفت مذاکرات هسته‌ای پرس‌وجو می‌شود و بسیاری نگران توافق جامع و امکان دست‌یافتن یا دست‌نیافتن به آن هستند.

فارع از توافق باید گفت جواد ظریف، بالاترین سطح محبوبیت یک وزیر خارجه در تاریخ ایران را در همین دو سال به‌دست آورد و گاه بالاترین سطح مخالفت را. کم نبود مواردی که او را متهم می‌کرد به آنچه سزاول نیست؛ حتی اینجا دوباره تکرار شود؛ عده‌ای که از همان اوایل مذاکرات در دولت یازدهم، قیای دلواپسی برای خود دوختند، از بعد تفاهم و در لوزان، صدابر سر گذاشته و از تریبون‌های مختلف شروع به مخالفت کرده‌اند.

گویی توافق احتمالی، خواب آشفته‌شان را برآشوبیده. اگرچه نفس انتقاد می‌تواند کمک کند تا هدف مناسب‌تری در گام نهایی به‌دست آید و گاه مخالفت در چنین مذاکراتی می‌تواند به پیشبرد اهداف کمک کند، اما بدون شک متسبب‌کردن «اتهام»، در این چارچوب نمی‌گنجد مانند آنچه بعد از لوزان شاهدش بودیم.

این سؤال را می‌توان از مخالفان مذاکرات پرسید که آیا آنها فکر می‌کنند این مذاکرات بدون هماهنگی، یعنی پاکستان، تفاوت‌هایی دارد. پاکستان عالی‌کشور طراحی شده و پیش می‌رود؟ مخالفان در پاسخ یک‌کام به پیش نهاده و معتقدند مقامات عالی در جریان جزئیات مذاکرات نیستند.

می‌توان با شواهد موجود این را نزدیک‌شان به واقعیت دانست، اما شاهد بعدی بدون شک این است که مقامات عالی، بارها بر اعتمادداشتن به تیم مذاکره‌کننده تاکید کرده‌اند؛ چه چیزی بیش از این می‌تواند ما را مطمئن کند؟ حال اصل ماجرا همین‌جاست. آنها که زمانی سکان این ملک را در دست داشتند، دو سالی است سکان از کف داده‌اند و کلید را به دیگری واگذار کرده‌اند- اصلاً کلیدی در دست داشتند؟- اما ته دل رضایتی نداشته از گردن‌نهادن رئیس‌جمهوری مغضول مانده است. نکته دومی که حتماً باید به آن اشاره کنم این است که حدود شش سال از متوقف‌شدن فعالیت انجمن صنفی روزنامه‌نگاران ایران می‌گذرد. وزارت کار و امور اجتماعی یکی از نهادهایی است که از زمینه مسئولیت رسمی و قانونی دارد. انجمن صنفی روزنامه‌نگاران در این مورد خاص با رئیس‌جمهوری هم همکاری کرده، اما کوبی این‌موضوع موردنوق آقای روحانی نیست. مورد دیگر تصمیمات هیأت نظارت بر مطبوعات است.

انکون که میانه میدان شلوغ است، فرصتی است برای آنها که به هر بهانه دنبال برهم‌زدن این انسجام هستند. سال اول با «امید» مردم به بازی نشستند و سال دوم با «امید و اعتماد» مردم.

ادامه در صفحه ۱۰

بررسی عملکرد دولت در حوزه سیاست داخلی

یک گام به‌پیش یک گام به‌پس

تنها یک اصطلاح می‌دانم. او گفته بود: «متأسفانه ما در کشور حزب نداریم، متأسفانه جناح به معنی واقعی کلمه نداریم و بحث‌هایی که مطرح است، بحث‌های قبیله‌ای است. ممکن است دسته‌دسته گروه‌هایی جایی جمع شده باشند، ولی کرکره پایین است و موقع انتخابات این کرکره‌ها بالا می‌رود و بعد از انتخابات، دوباره این کرکره‌ها پایین می‌آید. ما تحزب به‌معنای واقعی در کشور نداریم». او همچنین به ذکر این جمله پسنده کرده بود که احزاب سیاسی، به‌عنوان مبانی حاکمیت مردم در چارچوب قانون توسعه یابند، باین‌حال دولت خود را یک دولت فراجناحی اعلام کرد که مانعی نمی‌بیند تا در کنار یک اصلاح‌طلب باشد یا اصولگرا، چراکه بیشتر این مسائل را «الفاظ» می‌دانسته است. تقریباً همین هم شد؛ یعنی آنچه روحانی می‌گفت در عمل محقق شد. روحانی وزیر کشور خود را یک اصولگرا انتخاب کرد.

احزاب در خاموشی

در حوزه احزاب تحول خاصی روی نداد، جز اینکه با آمدن محمدحسین مقیمی به معاونت سیاسی که رسماً خود را یک اصلاح‌طلب معرفی کرده است، بالاخره قفل خانه احزاب باز شد. او که از استنادداران دولت اصلاحات است در نخستین روزهای فعالیت خود گفته بود بازگشایی خانه احزاب را در دستور کار قرار خواهد داد، آن‌هم در شرایطی که برخی گروه‌های اصولگرا از زمان طرح این موضوع در دولت روحانی، همه هم‌وغم خود را بر انحلال خانه احزاب و تأسیس باشگاه احزاب قرار داده بودند. به‌همین‌منظور هم جلسات متعددی در وزارت کشور برگزار شد و از قضا نظر وزیر اصولگرای دولت هم تأسیس باشگاه احزاب بود به‌جای خانه. مقیمی که آمد، قاعده بازی را تغییر داد. فعالیت خانه احزاب از سال ۸۸ به‌دلیل آنچه غیرقانونی‌بودن انتخابات شورای مرکزی پنجم خوانده می‌شد، تعطیل شده، دفتر آن پلمب و اسناد و مدارک هم ضبط شده بود. با آمدن مقیمی اسناد و مدارک بازگردانده شد. یک مجمع عمومی فوق‌العاده برگزار شد و بنا شد خانه دوباره با اصلاحاتی در اساسنامه، احیا شود. این شاید مهم‌ترین دستاورد دولت روحانی در حوزه احزاب باشد؛ یعنی احیای اولین نهاد مرتبط با احزاب که از دولت اصلاحات پایه‌گذاری شده و فعالیت آن آغاز شده بود، اما در دولت دوم احمدی‌نژاد فعالیت آن به محاق رفته بود.

از ماجرای «خانه» که عبور کنیم، در حوزه فعالیت احزاب رویداد چشمگیری اتفاق نیفتاد، اگرچه وزارت کشور در آخرین گزارش‌کی که از فعالیت‌های خود ارائه کرده، گفته است بیش از ۲۴ حزب و تشکل سیاسی مجوز گرفته‌اند. محمدامین رزاداده، مدیرکل سیاسی وزارت کشور، اعلام کرده است در ۲۰ ماهی که از عمر دولت تدبیر و امید می‌گذرد، بیش از ۲۴ حزب و تشکل سیاسی مجوز تأسیس گرفته‌اند و برای ۱۰ حزب هم پروانه

وضعیت مطبوعات در دولت روحانی، در گفت‌وگو با کامییز نوروزی؛

رعایت قانون، کف مطالبات ماست

مسعود کاظمی

بزرگ و محترم مطبوعاتی ایران سخن بگویم، اما به عنوان یک عضو کوچک از این صنف می‌توانم بگویم که کف خواسته‌های من از فردی که قرار بود به عنوان رئیس‌جمهور انتخاب شود، رعایت مفاد قانون اساسی در حوزه مطبوعات بود. در آن مقطع، توقع داشتم رئیس‌جمهوری بر اساس آنچه در قانون در حوزه مطبوعات قید شده است، برنامه‌ریزی و طی‌طریق کند. سقف توقع من از دولت در حوزه آزادی بیان و رسانه، کف

بزرگ و محترم مطبوعاتی ایران سخن بگویم، اما به عنوان یک عضو کوچک از این صنف می‌توانم بگویم که کف خواسته‌های من از فردی که قرار بود به عنوان رئیس‌جمهور انتخاب شود، رعایت مفاد قانون اساسی در حوزه مطبوعات بود. در آن مقطع، توقع داشتم رئیس‌جمهوری بر اساس آنچه در قانون در حوزه مطبوعات قید شده است، برنامه‌ریزی و طی‌طریق کند. سقف توقع من از دولت در حوزه آزادی بیان و رسانه، کف

روز ۲۴ خرداد ۱۳۹۲ جامعه رای‌دهنده در یازدهمین دوره انتخابات ریاست‌جمهوری با مطالباتی خاص، پای بر عرصه نهادند. هر طبقی بر اساس نیازهای خود کاندیدایی را برای جلوس بر کرسی ریاست‌جمهوری انتخاب کرد. جامعه مطبوعاتی ایران هم به عنوان بخشی از مردم در آن انتخابات شرکت کرد. اکنون دو سال از آن روز گذشته است و می‌توان کارنامه دولت تدبیر و امید را در نیمه راه بررسی کرد. اتفاقاتی که در دهه گذشته برای مطبوعات در ایران افتاد، به‌گونه‌ای بود که جامعه رسانه‌ای ایران از وجود هر پنجره‌ای که نوید بهبودی اوضاع را می‌داد، استقبال شایانی می‌کرد. با کامییز نوروزی به گفت‌وگو نشستیم تا به عنوان عضوی از جامعه مطبوعاتی ایران عملکرد دوساله دولت را بررسی کنیم. مشاور حقوقی انجمن صنفی روزنامه‌نگاران مطالبات خود از دولت در حوزه مطبوعات را کف خواسته‌های ممکن در این رابطه دانسته است اما دولت را در همین حد هم موفق نمی‌داند. از بی‌توجهی برخی نهادهای زیرمجموعه دولت به آزادی مطبوعات گلداره و یکی از بزرگ‌ترین ضعف‌های دولت را عملکرد تیم رسانه‌ای آن می‌داند. متن این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید:

❧ فرض را بر این بگذارید که اکنون ۲۴ خرداد سال ۱۳۹۲ است. در آن روز مطالبات جامعه مطبوعاتی ایران از رئیس‌جمهوری آینده ایران چه بود؟

من به خود اجازه نمی‌دهم از طرف کل جامعه